

Í MELDRINUM

Krabbameins- sjúklingar skulu varðveita **vónina**

Tað er altavgerandi fyri sjúkugongdina, at fólk við krabbameini fáa sálarligan stuðul frá tí løtu, sjúkan verður staðfest. – Tað er umráðandi, at tey ongantíð missa vónina, sigur Kristianna Hammer, ið hevur kannað sambandið millum vón og krabbamein

Rannvá G. Fossaberg

Tá fólk fáa staðfest krabbamein, verður alt bráðliga ein ruðuleiki. Hvussu verður framtíðin? Hvør skal taka sær av mær? Hvussu fer sjúkan at ávirka meg? Hetta eru spurningar, sum ikki eru óvanligir, at tann sjúki setir sær, tá viðkomandi fær boðini um, at hann hevur krabbamein.

Tíverri stendur sjúklingurin í summum førum rættiliga einsamallur við øllum spurningunum, tí í sjúkrahúsverkinum eru ikki altíð stundir til at taka sær nóg nóg av sálarstöðuni hjá tí sjúka.

– Ofta verður sjúklingurin so at siga sleptur upp á fjall, eftir at viðkomandi hevur fingið staðfest krabbamein. Hetta ger, at sjúklingurin lættliga missir vónina um, at alt nokk skal ganga, sigur

Kristianna Hammer. Hon hevur starvast sum sjúkrarøktarfrøðingur í 30 ár, harav 17 ár innan onkologi, tað vil siga krabbameins-sjúklingar. Kristianna Hammer hevur eina Ph.d innan gransking av sambandinum millum vónina og krabbamein. Stóra kanningin visir millum annað, hvussu umráðandi tað er, at fólk, ið fáa staðfest krabbamein, ongantíð missa vónina. Fyri stuttum bleiv tann triðja greinin um kanningin hjá Kristionnu Hammer útgivin í altjóða tíðarriti.

Tørv á stuðli

Orsøkin, til at Kristianna Hammer av fyrstan tíð valdi at granska innan hetta økið, var, at hon út frá drúgvu royndunum sum sjúkrarøktarfrøðingur á onkologisku deild hevði sæð, hvussu fólk reagera, tá tey gerast sjúk av

krabbameini. Sjúklingarnir handfara støðuna á ymsan hátt, men sambært Kristionnu Hammer hevur sálarstöðan hjá tí einstaka ein avgerandi leiklut. Serliga ein hending, tá Kristianna Hammer arbeiddi á sjúkrahúsi í Danmark, fekk hana at vilja granska og vita meir um krabbameinssjúklingar.

– Á tí stráluviðgerðardeildini, sum eg var á í Danmark, kom ein maður fullur av ótta til stráluviðgerð. Her fekk hann eina kalda móttøku, tá hann spurdi sjúkrarøktarfrøðingin, ið skuldi viðgera hann, um hann fór at doyggja av hesum. Ístaðin fyri at stuðla manninum og vera eitt vanligt medmenniskja í hesi torføru støðu byrjaði sjúkrarøktarfrøðingurin at tosa við hann um ymisk hagtøl og hagfrøði sum heild. Maðurin bleiv sendur heim, og næsta dag

hevði hann hongt seg, greiðir Kristianna Hammer frá.

Hendingin fekk hana at vilja kanna krabbameinssjúklingar við tí í hyggju at kunna betra um støðuna hjá teimum og vónandi forða fyri, at fleiri hendingar eins og tann við manninum í Danmark koma fyri.

– Á sjúkrahúsum eru lækmar og sjúkrarøktarfrøðingar ofta rættiliga resultatorienterað og gloyma stundum at viðgera allan persónin og harvið eisini hugsa um eitt slag av sálarligari viðgerð ella sálarligum stuðli. Vit skulu duga betur at vísa teimum á týðningin av at hava vónina sum ein lýsandi varða í sjúkugongdini, sigur Kristianna Hammer.

Skulu geva vón

Kanningarnar, sum Kristianna hevur gjørt, vísa, at vónin hjá sjúk-

linginum er av alstórum týðningi. Soleiðis sum sjúkrahúsværkin arbeiða í dag, verður vónin ofta tikin frá sjúklingunum.

– Læknar og sjúkrarøktarfrøðingar skulu í størri mun enn í dag duga at vera medmenniskju og eisini hugsa um sálarstöðuna hjá sjúklinginum, heldur enn bara hugsavna seg um, hvør heilivágur riggar best, ella hvør skurðviðgerðin er tann besta, greiðir Kristianna Hammer frá.

Hon heldur tað vera óheppið, at summir sjúklingar kunnu kenna tað, sum at vónin verður tikin frá teimum, tá krabbamein verður staðfest.

– Eitt er, at vit sum lækmar og sjúkrarøktarfrøðingar, ikki bara skulu tosa um hagtøl, men at vit í størri mun skulu hugsa sum vanlig menniskju, tá vit eru til arbeiðis. Sum mannagongdirnar